

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติรับรองสิทธิชุมชนขึ้นเป็นครั้งแรก ส่งผลให้เกิดการตื่นตัว ของชุมชนต่างๆ ในการอ้างสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และสิทธิในการมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์, 2541) ซึ่งก่อให้เกิดประเด็นคำถามว่าการตื่นตัวเกี่ยวกับสิทธิชุมชนนั้น อำนาจการใช้สิทธิ ของชุมชนเป็นของผู้มี อำนาจในภาครัฐภาคเอกชน หรือชุมชน และการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยจะเป็นการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืนได้หรือไม่ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เรื่องสิทธิชุมชน จึงได้รับความสนใจ เป็นอย่างมากและอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นบนเวทีสาธารณะหรือ ในการระดมความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งมีนักวิชาการ ตัวแทนจากภาครัฐ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่อง สิทธิชุมชน จนกระทั่งมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่กล่าวถึงสิทธิชุมชนที่มีลักษณะครอบคลุมมาก ขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญฉบับเก่า มาตรา 66 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็น ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงสิทธิของชุมชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทำนุ บำรุงภูมิ ปัญญา ท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลาย ในชุมชนได้อย่างสมดุล และยั่งยืน (พงศ์เสวก เอนกจันงค์พร, 2555)

เมื่อแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมได้มีการยอมรับกันอย่างกว้างขวางมากขึ้น ทำให้งานวิชาการเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อเรียกร้องสิทธิให้ชุมชนสามารถมีหน้าที่ในการดูแล รักษา และใช้ประโยชน์จากป่าไม้ แหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ซึ่งงานวิชาการที่เกิดขึ้นนั้นได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่มาของการ แย่งชิงทรัพยากรอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบกฎหมายที่ไม่รับรองบทบาทและจารีตประเพณีของชุมชน ในทางกลับกันรัฐกลับมุ่งขยายตัวโดยผ่านกลไกทางการปกครอง การศึกษา สาธารณสุข และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเข้ามาควบคุมและครอบงำชนบท ทำให้ความมีอิสระ ความสามารถในการจัดการชีวิตของตนเองของชาวชนบทกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง (ยศ สันตสมบัติ, 2548, หน้า 277 - 278)

การศึกษาทบทวนเกี่ยวกับสิทธิและบทบาทของประชาชนในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แม้ว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและบทบาทของประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมือง แต่ในการบังคับใช้กฎหมายก็ยังมีปัญหาอุปสรรคที่ทำให้สิทธิ เสรีภาพ และบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่เกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ อาทิ เช่น 1) ขาดกฎหมายลูกออกมารองรับหลักการของรัฐธรรมนูญทำให้ประชาชนไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด 2) กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งออกมามักบังคับใช้ก่อนรัฐธรรมนูญขาดความสอดคล้องกับเจตนารมณ์และหลักการของรัฐธรรมนูญ 3) มีการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีข้อจำกัดหรือเงื่อนไข และขาดความชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แม้ว่าประชาชน จะอ้างอิงหลักการตามรัฐธรรมนูญ แต่ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงยึด ข้อกฎหมายซึ่งบังคับใช้มาก่อนรัฐธรรมนูญ ทำให้สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนมีข้อจำกัดและเงื่อนไขที่ไม่อาจบรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ 4) การขาดข้อมูล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน โดยที่ภาคประชาชนพยายามเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ในขณะที่ภาครัฐมักจะอ้างความถูกต้องชอบธรรมในการใช้อำนาจตามกฎหมาย กฎระเบียบซึ่งยังมีได้พัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และ 5) ทักษะคิดและค่านิยมที่แตกต่างกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและภาคประชาชน ทำให้มีการใช้และตีความ “การมีส่วนร่วม” ในมิติที่แตกต่างกัน (ปีทมา สุบกำปิง, 2552, หน้า 42 - 59)

การที่ประชาชนจะใช้สิทธิและบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ใช่เพียงแต่ให้มีตัวแทนของประชาชนเพียงบางคนเข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่เพื่อตัดสินใจทำกิจกรรมสำหรับท้องถิ่นนั้นๆ เพราะการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจะต้องเปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกกลุ่มในหมู่บ้านหรือในท้องถิ่นนั้นๆ มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจที่จะดำเนินการใดๆ เพื่อตัวเขา และเพื่อหมู่บ้านของเขา โดยตัวของเขาเอง ซึ่งลักษณะการทำงานดังกล่าวจะมีลักษณะของ “หุ้นส่วน” ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน ซึ่งจะได้รับผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

ตามบทบัญญัติที่รับรองหลักการเรื่องสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญ ได้แก่ 1) สิทธิของบุคคลในการรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม เพื่ออนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน 2) สิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน 3) สิทธิในการเข้าชื่อ

เสนอให้ถอดถอนนักการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น 4) สิทธิในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายและการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น 5) สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดเกี่ยวกับคนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว และ 6) ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวด้วย

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประชาชน หรือชุมชนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะปัจจุบันมีการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ทำให้องค์กรท้องถิ่นในชุมชนมีศักยภาพเพิ่มขึ้นทั้งด้านบุคลากร องค์ความรู้ และงบประมาณที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยบทบาทของชุมชนในการกำกับดูแลการบริหารงานท้องถิ่น จุดมุ่งหมายหลักของการบริหารงานท้องถิ่นมีอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม 2) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ ของประชาชนในท้องถิ่น อันเป็นการสอดคล้องกับหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย และ 3) เพื่อให้การบริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ประชาชนเป็นไปโดยรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยรัฐกระจายหน้าที่บางประการ อำนาจการตัดสินใจและทรัพยากรการบริหารอย่างเพียงพอให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปดำเนินการแทน (สัจฉิยากร พรหมวัง, 2553, หน้า 17)

การพัฒนาจังหวัดราชบุรี ได้จัดทำแบบสำรวจความต้องการของประชาชนเพื่อสำรวจความคิดเห็นของข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจเอกชนและประชาชนทั่วไป เพื่อทราบถึงความคิดเห็น ความต้องการในการพัฒนาจังหวัด และเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี และจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จของการพัฒนาจังหวัดราชบุรีจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การคิดและการพัฒนา ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของจังหวัดโดยประชาชนมีส่วนร่วมจึงเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ ที่ผ่านมาการใช้สิทธิและบทบาทของประชาชนในจังหวัดราชบุรีในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเมื่อปี พ.ศ.2557 มีประชาชนไปใช้สิทธิไม่ถึง 50% (ผู้จัดการออนไลน์, 2557)

สาเหตุที่ประชาชนไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในจังหวัดราชบุรีขาดความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนกระบวนการทางการเมือง และประชาชนไม่พอใจต่อระบบรัฐสภา (วิทยากร เชียงกูล, 2530) การพัฒนาสิทธิและบทบาทของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ทั้งการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ

อย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนการออกไปใช้สิทธิและบทบาทในการเลือกตัวแทนของตนมาบริหารจัดการท้องถิ่นและพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นการส่งเสริมชุมชนหรือประชาชนรู้จักการใช้สิทธิและบทบาทของตน จึงเป็นการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นให้สามารถเข้ามาเป็นพลังสำคัญหรือเป็นสถาบันที่มีอำนาจในสังคม ซึ่งกฎหมาย นโยบาย โครงการ หรืออำนาจใดๆจะมาละเมิดมิได้ เพราะความสงบสุขของประชาชนและของชุมชนท้องถิ่น คือหัวใจของสังคม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ สิทธิและบทบาทชุมชนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลพึงมีและต้องปกป้องสิทธิและบทบาทของตนเองตามระบอบการปกครองสอดคล้องกับข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะสิทธิและบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการงานท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “สิทธิและบทบาทชุมชนในการบริหารจัดการงานท้องถิ่น ในเขตจังหวัดราชบุรี” โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมสิทธิ และบทบาทชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลตามที่รัฐบาลกำหนดเป้าหมายไว้

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสิทธิและบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบสิทธิและบทบาทของชุมชนในการการบริหารจัดการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอรูปแบบการส่งเสริมสิทธิและบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดราชบุรี

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นต่อสิทธิและบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดราชบุรี ในระดับปานกลาง
2. สภาพของชุมชนในการใช้สิทธิและบทบาทต่อการบริหารจัดการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก

3. สภาพของชุมชนในการใช้สิทธิและบทบาทต่อการบริหารจัดการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดราชบุรี มีความแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิและบทบาทของชุมชน ตลอดจน ปัญหา อุปสรรคของชุมชนเกี่ยวกับสิทธิตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิชุมชน ได้แก่ 1) การได้รับความคุ้มครอง 2) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 3) การอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และ 4) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน และบทบาทการบริหารจัดการงานของชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาของ พิชชา บัวเยี่ยม (2547, หน้า 26 - 27) ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานกับหน่วยงานท้องถิ่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดสรรผลประโยชน์ และการติดตามตรวจสอบประเมินผลการบริหารจัดการ

2. ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 10 อำเภอ ได้แก่ เมืองราชบุรี จอมบึง สวนผึ้ง ดำเนินสะดวก บ้านโป่ง บางแพ โทธาราม ปากท่อ วัดเพลง บ้านคา จำนวน 648,775 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดราชบุรี, 2557)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 10 อำเภอ ได้แก่ เมืองราชบุรี จอมบึง สวนผึ้ง ดำเนินสะดวก บ้านโป่ง บางแพ โทธาราม ปากท่อ วัดเพลง บ้านคา จำนวน 400 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540) ประกอบด้วย

1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี 1 แห่ง จำนวน 150 คน

2) เทศบาลเมือง 2 แห่ง แบ่งเป็น เทศบาลเมืองโทธาราม จำนวน 70 คน และเทศบาลเมืองบ้านโป่ง จำนวน 70 คน

3) เทศบาลตำบล 2 แห่ง แบ่งเป็น เทศบาลตำบลบางแพ จำนวน 30 คน และเทศบาลตำบลโพหัก จำนวน 30 คน

4) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแก้ว 1 แห่ง จำนวน 50 คน

2. ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่รับผิดชอบระดับนโยบาย จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2540) ประกอบด้วย

1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี 1 แห่ง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- นายกองกิจการบริหารส่วนจังหวัดหรือรองนายกองกิจการบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน

- สมาชิกองค์กรบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 2 คน

- ข้าราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน (ปลัดหรือหัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง)

2) เทศบาลเมือง 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองโพธาราม เทศบาลเมืองบ้านโป่ง จำนวน

10 คน ประกอบด้วย

- นายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรี แห่งละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

- สมาชิกสภาเทศบาลแห่งละ 2 คน รวมจำนวน 4 คน

- ข้าราชการส่วนท้องถิ่นแห่งละ 2 คน รวมจำนวน 4 คน (ปลัดหรือหัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง)

3) เทศบาลตำบล 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลบางแพ เทศบาลตำบลโพหัก จำนวน 10

คน ประกอบด้วย

- นายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรี แห่งละ 1 คน รวมจำนวน 2 คน

- สมาชิกสภาเทศบาลแห่งละ 2 คน รวมจำนวน 4 คน

- ข้าราชการส่วนท้องถิ่นแห่งละ 2 คน รวมจำนวน 4 คน (ปลัด หรือหัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง)

4) องค์กรบริหารส่วนตำบลวัดแก้ว 1 แห่ง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกองกิจการบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน

- สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน

- ข้าราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน (ปลัด หรือหัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง)

พื้นที่ที่ทำการศึกษารั้งนี้ คือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เทศบาลเมืองโพธาราม เทศบาลเมืองบ้านโป่ง เทศบาลตำบลบางแพ เทศบาลตำบลโพหัก และองค์กรบริหารส่วนตำบลวัดแก้ว

ระยะเวลาที่ทำการศึกษา คือ ปี พ.ศ.2557 - 2558

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

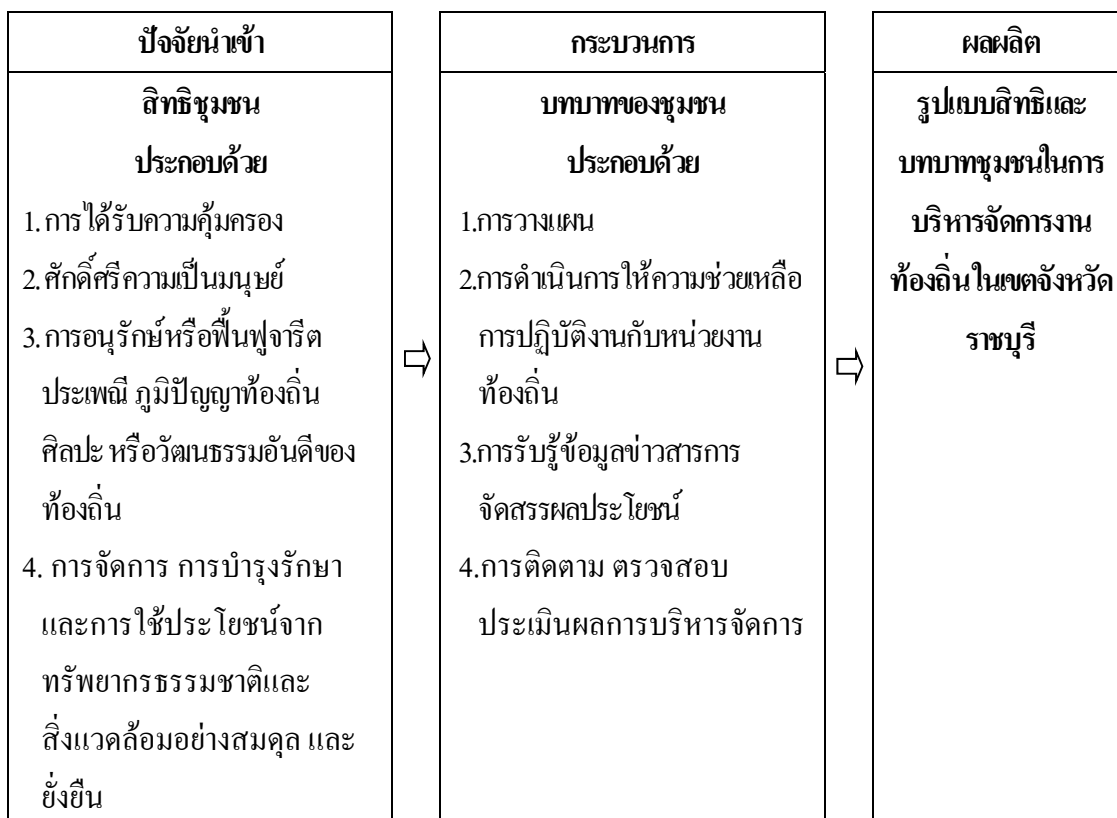
1.5.1 ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักสิทธิและบทบาทของตนเองในการบริหารจัดการงานท้องถิ่น

1.5.2 เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคของชุมชน ในการใช้สิทธิและบทบาทในกระบวนการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับนำไปหาแนวทางแก้ไขให้ชุมชนได้ใช้สิทธิและมีบทบาทตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

1.5.3 ได้รูปแบบการส่งเสริมสิทธิและบทบาทของชุมชน ในการบริหารจัดการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดราชบุรี ที่ใช้เป็นแนวทางส่งเสริมสิทธิและบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการงานท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรม

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สิทธิและบทบาทชุมชนในการบริหารจัดการงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยประยุกต์ใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิชุมชน ได้แก่ 1) การได้รับความคุ้มครอง 2) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 3) การอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และ 4) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ประกอบแนวคิดการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาของ พิชชา บัวแย้ม (2547, หน้า 26 - 27) ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินการให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานกับหน่วยงานท้องถิ่น 3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดสรรผลประโยชน์ และ 4) การติดตามตรวจสอบประเมินผลการบริหารจัดการ ร่วมกับแนวคิดการบริหารตามทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) แคสท และ โรเซนวิง (Kast & Rosenzweig, 1970) มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

สิทธิของชุมชน หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมของชุมชนในการบริหารจัดการพิทักษ์รักษา ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสิทธิอื่นๆ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิประชาชน ได้แก่ 1) การได้รับความคุ้มครอง 2) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 3) การอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และ 4) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยไม่ถูกรุกล้ำล่วงเกิน รวมถึงการที่ชุมชนสามารถกำหนดอนาคตของตนเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างยั่งยืนในการบริหารจัดการงานท้องถิ่นภายในชุมชนจังหวัดราชบุรี

บทบาทของชุมชน หมายถึง การกระทำต่างๆของประชาชนในฐานะที่เป็นผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน หรือสมาชิกในฐานะลูกบ้าน ที่มีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมตั้งแต่การวางแผน ดำเนินการให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานกับหน่วยงานท้องถิ่น รับรู้ข้อมูลข่าวสารของการบริหารงานท้องถิ่นในการจัดสรรผลประโยชน์ และการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลการบริหารจัดการงานท้องถิ่นภายในชุมชนจังหวัดราชบุรี ด้วยความสมัครใจและเต็มใจ

การบริหารจัดการงานท้องถิ่น หมายถึง การบริหารจัดการงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดราชบุรี ที่ให้บริการสาธารณะกับประชาชน ซึ่งมีวิธีการบริหารจัดการคือการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น การปฏิบัติงานตามแผน การให้ข้อมูลข่าวสาร และการกำกับติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน

ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการใช้สิทธิและบทบาทของตนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนทำหน้าที่ในการปกครองตนเอง หรือมีแผนชุมชนที่จะดำเนินการพัฒนาชุมชนเอง ให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนบนหลักการปกครองโดยชุมชน เพื่อชุมชน

รูปแบบสิทธิและบทบาทของชุมชน หมายถึง รูปแบบสิทธิและบทบาทของประชาชนในการบริหารจัดการงานท้องถิ่น ในจังหวัดราชบุรี ในด้านการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น การให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของการบริหารงานท้องถิ่น และการใช้สิทธิร้องเรียน กำกับ ติดตาม และตรวจสอบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เทศบาลเมืองโพธาราม เทศบาลเมืองบ้านโป่ง เทศบาลตำบลบางแพ เทศบาลตำบลโพหัก และองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแก้ว